

SILESIA
UNIVERSITY
SCHOOL OF BUSINESS
ADMINISTRATION IN KARVINA

NAUKA O PODNIKU

-

ÚVOD DO PROBLEMATIKY

*Cílem přednášky je seznámit se
s pojmy podnikatel, podnikání a
podnik.*

Šárka Čemerková
Přednášející

Nauka o podniku

-

Úvod do problematiky

Struktura
přednášky

Podnikatel
Podnikání
Podnik
Klasifikace podniků
Cíle podniku

PODNIKATEL

- existuje během celou lidskou historii – vždy byli jednotlivci, kteří zahlédli příležitost a vytvořili strukturu, která ji dovedla využít
- různé úhly pohledu:
  - Ekonomie: osoba, která přináší zdroje, práci, suroviny a další aktiva do kombinací, které zvyšují jejich hodnotu
  - Psychologie: osoba, která je poháněna několika vnitřními silami, které vytvářejí touhu něco získat nebo dosáhnout něčeho.

- Sociologie: osoba, jejíž činnost určuje její sociální postavení a její působení přispívá k rozvoji společnosti
- Právo (NOZ, § 420): Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za **podnikatele**.

Podnikatel je člověk, který využívá příležitosti k podnikání, má nápad, podnikatelské zdroje, které je schopen účelně kombinovat, a je ochoten nést plnou odpovědnost a přiměřené riziko podnikání.

PODNIKÁNÍ

- Různé přístupy:
  - Právo (živnostenský zákon, § 2): soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem.
  - Podnikové hospodářství: proces, ve kterém je vytvářeno něco nové s novou hodnotou. Této tvorbě podnikatel věnuje nezbytný čas a úsilí s očekáváním výsledných finančních odměn, osobní spokojenosti a nezávislosti, a to za předpokladu, že přijme účetní, psychická a sociální rizika.

PODNIK

- Různé přístupy:
  - Právo (NOZ, §502): **Obchodní závod** je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti.
  - Právo EU (Nařízení Komise 800/2008): každý subjekt vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na jeho právní formu. K těmto subjektům patří zejména osoby samostatně výdělečně činné a rodinné podniky vykonávající řemeslné či jiné činnosti a obchodní společnosti nebo sdružení, která běžně vykonávají hospodářskou činnost.

- Podnikové hospodářství: systém, tj. soubor prvků vzájemně propojených prostřednictvím hmotně energetických vazeb, kdy jsou přeměňovány vstupy na výstupy, a informačních vazeb, kdy jsou získávány a zpracovány informace pro manažerská rozhodnutí. Tento systém lze rozložit na tři základní subsystémy:
  - ❖ výrobní subsystém
  - ❖ ekonomický subsystém
  - ❖ sociální subsystém

Klasifikace podniků

I. PODLE HOSPODÁŘSKÝCH ODVĚTVÍ A SEKTORŮ

- **primární sektor:**
  - prvovýroba
  - zdroje přímo z přírody
  - zemědělství, lesnictví, rybolov, těžební průmysl
- **sekundární sektor:**
  - druhovýroba
  - zpracování výstupů vyprodukovaných prvovýrobou
  - strojírenství, textilní průmysl, potravinářský průmysl

- **terciální sektor:**
  - služby
  - obchodní, dopravní, bankovní, pojišťovací
- **kvartální sektor:**
  - věda a výzkum
  - inovační a vývojová centra, univerzity

II. PODLE DRUHŮ VÝKONŮ

- Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE)
- **výrobní podniky:**
  - produkují hmotné produkty
  - průmyslové, těžební podniky, strojírenské podniky, podniky vyrábějící spotřební zboží
- **podniky poskytující služby:**
  - např. obchod, doprava, finance, ubytování

III. PODLE ZPŮSOBU ZHOTOVOVÁNÍ VÝROBKŮ

- **Členění výrobních principů:**
  - kusová výroba
  - hromadná výroba
  - sériová výroba
- **Členění podle výrobních způsobů:**
  - proudová výroba
  - dílenská výroba
  - skupinová výroba
  - výroba na stanovišti
  - výrobní hnízdo

IV. PODLE PŘEVLÁDAJÍCÍHO VÝROBNÍHO FAKTORU

- **pracovně intenzivní podniky:**
  - vysoký podíl mzdových nákladů na celkových výrobních nákladech
- **kapitálově intenzivní podniky:**
  - velké množství dlouhodobého hmotného majetku, který váže velký objem kapitálu (elektrárny, těžební průmysl, ...)
- **materiálově intenzivní podniky:**
  - vysoký podíl nákladů na suroviny (potravinářský a chemický průmysl)

V. PODLE VELIKOSTI PODNIKU

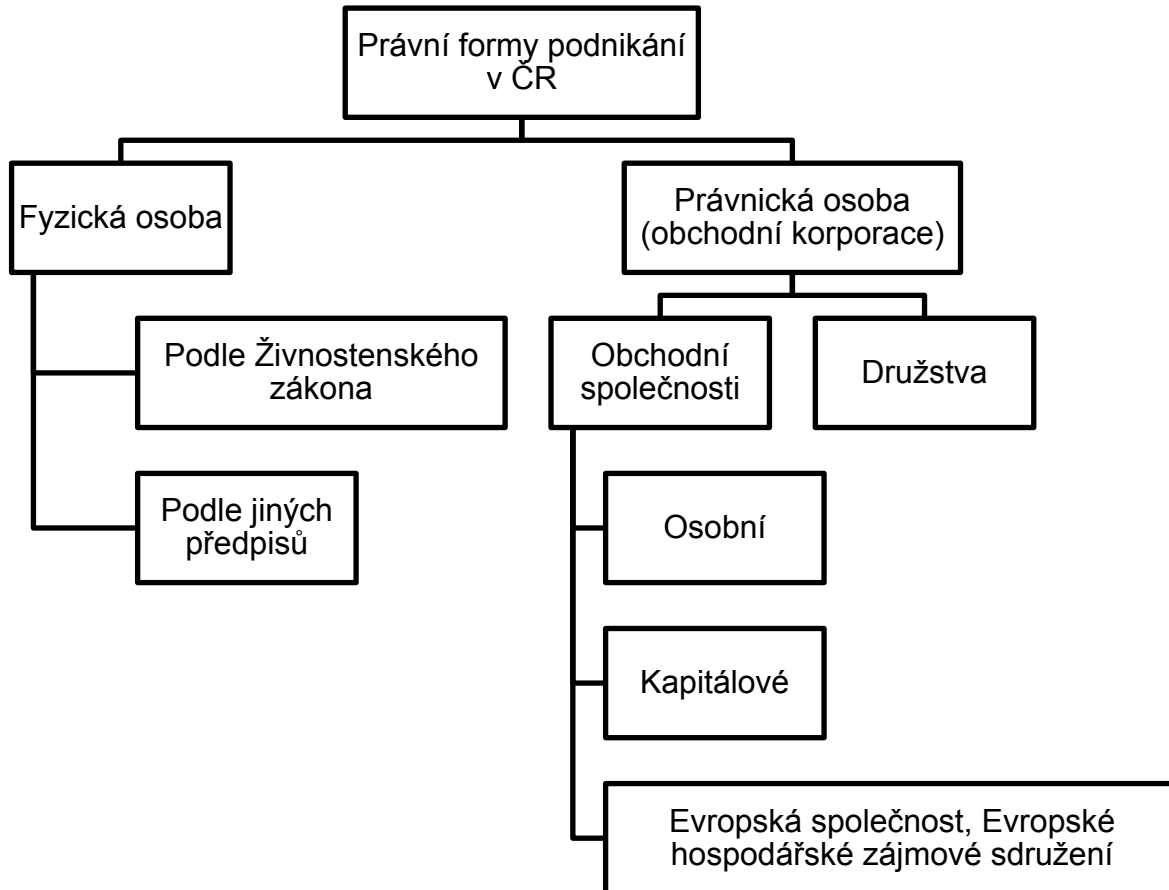
- mikro podnik
- malý podnik
- střední podnik
- velký podnik

Kategorie podniku	Počet zaměstnanců: Roční pracovní jednotka (RPJ)	Roční obrat	nebo	Roční bilanční suma
střední	< 250	≤ 50 milionů € (v roce 1996 40 milionů €)	nebo	≤ 43 milionů € (v roce 1996 27 milionů €)
malý	< 50	≤ 10 milionů € (v roce 1996 7 milionů €)	nebo	≤ 10 milionů € (v roce 1996 5 milionů €)
mikropodnik	< 10	≤ 2 miliony € (dříve nedefinováno)	nebo	≤ 2 miliony € (dříve nedefinováno)

VI. PODLE PRÁVNÍ FORMY

- volba právní formy vychází z odpovědí na řadu otázek, např.:
  - Ručí vlastník celým svým majetkem nebo ne?
  - Kdo je oprávněn podnik řídit?
  - Kdo může podnik založit?
  - Jaká je administrativní náročnost?
  - Jaké jsou nároky na vstupní kapitál?
  - Kdo se bude dělit o zisk?
  - Jaké je daňové zatížení?

Cíle podniku a jejich tvorba

- každý podnik sleduje svůj jasně určený cíl
- cíl se u jednotlivých podniků liší
- volba a způsob stanovení cílů ovlivňuje řada faktorů:
  - obor podnikání
  - situace na trhu
  - umístění podniku
  - forma podnikání
  - organizační struktura
  - počet a struktura zaměstnanců
  - kapitálová struktura

- **primární cíl** vs. **sekundární cíle** - hierarchie cílů
- **celopodnikový cíl** se rozkládá na **dílčí cíle** v rámci jednotlivých podnikových oblastí
- cíle **krátkodobé** (do 1 roku), **střednědobé** (1-3 roky) a **dlouhodobé**

- **komplementární cíle** – dosahování jednoho cíle vede k dosahování cíle druhého, např. snižování celkových nákladů obvykle vede ke zvyšování výsledku hospodaření
- **konkurenční cíle** – vyšší míra splnění jednoho cíle vede k nižšímu splnění druhého cíle
- **protikladné cíle** – dosažení jednoho cíle vylučuje dosažení druhého cíle
- **indiferentní cíle** – plnění jednoho cíle nemá vliv na plnění ostatních cílů

- **ekonomické cíle:**
  - **výkonové cíle** – např. objem výroby, podíl na trhu,
  - **finanční cíle** – např. míra likvidity, rentability, zhodnocení investic,
  - **výsledkové cíle** – např. plánované výnosy, náklady, cash-flow.
- **cíle technické** – jsou orientovány na vývoj a zavedení nových výrobků, nové technologie, inovace,
- **cíle sociální** – souvisí s okolím podniku

- všechny cíle by měly splňovat podmínky SMART resp.

SMARTER:

- S – *Specific* (specifické, konkrétní cíle)
- M – *Measurable* (měřitelné cíle)
- A – *Achievable/Acceptable* (dosažitelné/přijatelné cíle)
- R – *Realistic* (realistické cíle)
- T – *Time Specific* (časově sledovatelné)
- E – *ecology* popř. *evaluate* (ekologický nebo hodnotitelný) a
- R – *revisit*, tj. průběžně hodnocený, revidovaný

Shrnutí přednášky

SILESIA
UNIVERSITY
SCHOOL OF BUSINESS
ADMINISTRATION IN KARVINA

Umíte:

- Vysvětlit pojmy podnikání, podnikatel a podnik
- Klasifikovat podniky z různých úhlů pohledu
- Popsat cíle podniku